

Normy rozwoju mowy dla poszczególnych grup wiekowych dzieci

Okres rozwoju mowy	Wiek dziecka	Charakterystyka rozwoju mowy	Kiedy skonsultować się z logopedą?
Okres melodii	do końca 1 r.ż.	Pojawiają się formy wokalne, poprzedzające rozwój mowy właściwej (krzyk, głuzenie – ok. 2-3 m.ż, gaworzenie - ok. 6 m.ż. i echolalia (ok. 9 m.ż)) oraz mimika i pantomimika, za pomocą których dziecko sygnalizuje swoje potrzeby biologiczne.	<ul style="list-style-type: none"> • gdy dziecko ok. 5.m.ż. komunikuje się tylko przy pomocy płaczu • gdy roczny maluch porozumiewa się tylko za pomocą gestów, nie wykonuje prostych poleceń; • gdy rozwój mowy dziecka nagle się zatrzymał;
Okres wyrazu	od 1 do 2 r.ż.	<p>Wyrazy – sygnały reprezentują całą wypowiedź.</p> <p>Czynnikami różnicującym znaczenie wypowiedzi są elementy prozodyczne (melodia, akcent, rytm).</p> <p>Pojawiają się również onomatopeje.</p> <p>Dziecko potrafi wypowiadać wszystkie samogłoski z wyjątkiem nosowych ('ą', 'ę').</p> <p>Pojawiają się spółgłoski: m, p,p', b, t, d, n, ń, k, k', ś, ć, czasami także ż i dż, pozostałe spółgłoski są zwykle zastępowane łatwiejszymi.</p> <p>Grupy spółgłoskowe są upraszczane, dziecko często wypowiada jedynie pierwsze sylaby wyrazów lub same końcówki (pepe - pępek).</p> <p>Pod koniec tego okresu pojawiają się pierwsze wypowiedzi dwuwyrazowe, np. 'mama da'.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • gdy 2-letnie dziecko wymawia tylko pojedyncze dźwięki zamiast wyrazów, zwłaszcza jeśli w okresie niemowlęcym nie gaworzyło lub gaworzenie było mało nasilone • gdy wymawia dźwięki w taki sposób, że jego wypowiedź jest całkowicie niezrozumiała dla osoby obcej • gdy dwulatek nie różnicuje słuchowo wyrazów o podobnym brzmieniu (np. bułka – półka)
Okres	od 2	W tym okresie zaczynają się wykształcać kategorie	<ul style="list-style-type: none"> • gdy dziecko wsuwa język między zęby przy wymawianiu

zdania	do 3 r.ż.	<p>gramatyczne, gwałtownie rośnie liczba słów, ustala się system fonologiczny. Wypowiedzenia są jednak niezgodne z normą językową, a realizacja fonemów jest reprezentowana często przez nieadekwatne głoski. Pod koniec tego okresu dziecko wymawia zwykle wszystkie samogłoski (w tym nosowe), wszystkie spółgłoski wargowe (p,p', b, b', m, m'), wargowo-zębowe (f, f', w, w,), środkowojęzykowe (ś, ź, ć, dź, ń), tylnojęzykowe zwarte (k, k', g, g') oraz ch, t, d, n, l, l', ł, j. Niekiedy pojawiają się również głoski szeregu syczącego (s, z, c, dz), a sporadycznie nawet szumiącego (sz, ż, cz, dż). Pozostałe głoski są zastępowane przez inne, grupy spółgłoskowe są upraszczane, występują reduplikacje („kaka”), powtórzenia („da-da-da”), opuszczenia sylab („molot”), przestawki („lapasol”), augmentatywa („glucha”), zniekształcenia wyrazów („ogigilafa” - fotografia).</p>	<p>głosek t, d, n, ń, ś, ź, ć, dź</p> <ul style="list-style-type: none"> • gdy słownictwo jest bardzo ubogie, dziecko posługuje się przede wszystkim onomatopejami, nie buduje zdań; • gdy mowa jest niezrozumiała dla osób spoza najbliższego otoczenia lub dziecko mówi z poszumem nosowym;
Okres swoistej mowy dziecięcej	od 3 do 7 r.ż.	<p>Podstawowym środkiem porozumiewania się dziecka w wieku przedszkolnym są zdania, jednak zasady ich budowania nie są jeszcze w pełni ukształtowane. Stąd zjawiska takie jak kontaminacje („odkluczyć drzwi”), przestawki („kordła”), neologizmy („czesowaczka”), agramatyzmy i inne. Stopniowo mowa upodabnia się coraz bardziej do mowy ogólnej. Ok. 4 roku życia utralają się spółgłoski syczące (s, z, c,</p>	<p>Z dzieckiem czteroletnim, gdy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zamiast głosek f, w wymawia p, b, h (np. żyrafa - żyrapa lub żyraha), • zamiast k, g wymawia t, d (np. kotek – totet); • zamiast s, z, c, dz wymawia ś, ź, ć, dź (np. sanki– śanki); • zamiast r wymawia j (np. krowa – kjowa) – 'l' jest jeszcze normą!; • zamiast c, dz wymawia s, z (np. cuda – suda, pędzel –

dz). Zwykle między 4 a 5 rokiem życia pojawia się głoska 'r', jak również ustalają się spółgłoski szeregu szumiącego (sz, ż, cz, dż). Między 5 a 6 rokiem życia dziecko powinno wymawiać prawidłowo wszystkie głoski języka polskiego.

pężel);

- ubezdźwięcznia głoski dźwięczne, (np. zamiast b mówi p);
- wsuwa język między zęby przy wymawianiu głosek (tj. w wypadku 3-latka oraz szeregu syczącego);
- mowa jest zniekształcona, dziecko ma trudności z wyliczankami, zapamiętywaniem prostych wierszyków;

Z dzieckiem pięcioletnim i starszym, gdy:

- zamiast głosek sz, ż, cz, dż wymawia s, z, c, dz (np. szyba – syba);
- zamiast r wymawia l lub ł (np. rak – lak, łak);
- wsuwa język między zęby przy wymawianiu głosek (tj. w wypadku u 4-latka oraz sz, ż, cz, dż) lub przy artykulacji tych głosek słychać niemiły poszum;
- przestawia głoski lub sylaby w obrębie wyrazu, skraca wyrazy, ma trudności z nazywaniem;
- posługuje się ubogim słownictwem, buduje bardzo proste zdania, formy gramatyczne są mocno zaburzone;
- ma trudności z podziałem wyrazów na sylaby i/lub głoski;